অধ্যায় ৮ ঃ অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান

অধ্যায় গাঁথনি

৮.১ উদ্দেশ্য

৮.২ পৰিচয়

৮.৩ অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান

৮.৩.১ ভৌতিক কলাৰ ক্ষেত্ৰত

৮.৩.২ স্থাপত্য আৰু ভাস্কৰ্যৰ ক্ষেত্ৰত

৮.৩.৩ চাৰু আৰু কাৰুকলালৈ

৮.৩.৪ পৰিৱেশ্য কলালৈ

৮.৩.৫ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য আৰু অন্যান্য দিশত অৱদান

৮.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

৮.৫ অধিক জানিবলৈ

৮.৬ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

৮.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

৮.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- আহোমসকল কোন আৰু ক'ৰ পৰা আহিছিল সেই বিষয়ে জানিব পাৰিব
- ছশবছৰীয়া আহোম ৰাজত্বৰ থূলমূল আভাস এটি পাবলৈ সক্ষম হ'ব
- অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব
- আহোমসকলৰ শ্ৰেষ্ঠ অৱদান ৰূপে বুৰঞ্জী সাহিত্যৰ বিষয়ে সামগ্ৰিকভাৱে জ্ঞান অৰ্জন কৰিব পাৰিব।

৮.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টোত আপুনি অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ জনজাতিসকলৰ অৱদান সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰিলে। এই অধ্যায়টোত আপুনি অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান সম্পৰ্কে বহলাই অধ্যয় কৰিব। আহোমসকল হ'ল বিৰাট টাই জাতিৰে এটা ঠাল। এওঁলোকৰ পূৰ্ব বাসস্থান আছিল চীনদেশ। আহোমসকলে ১২২৮ চনৰ পৰা প্ৰায় ছশ বছৰকাল অসমত ৰাজত্ব কৰে। এই ছশ বছৰীয়া ৰাজত্বকালত আহোমসকলে অসমৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক, ধাৰ্মিক আদি সকলো দিশতে পৰিবৰ্তনৰ সূচনা কৰে। অসমখনত ভৌগোলিক একতা স্থাপন কৰি এক শাসনৰ বাঘজৰীৰে সংহত কৰে। আহোমসকল অতি প্ৰতাপী আছিল আৰু নিজ প্ৰতাপৰ বলতে তেওঁলোকে স্থাপন

কৰা ৰাজ্যখনৰ নামো তেওঁলোকৰ নামেৰেই গঢ়ি উঠিল। অর্থাৎ 'কামৰূপ' আৰু 'প্রাগ্‌জ্যোতিষ'ৰ ঠাইত আহোমৰ পৰা হোৱা 'অসম' নামেৰে নামকৰণ হ'ল দেশখন। আহোমসকলে অসমীয়া জাতি গঠনত আৰু অসমীয়া সাংস্কৃতিক জীৱনত যি অভূতপূর্ব বৰঙণি আগবঢ়ালে তেনে বৰঙণিৰ উদাহৰণ বিশ্ব বুৰঞ্জীতে হয়তো বিৰল। আহোমসকলে অসমক একগোট কৰি সুসংহত আৰু শৃংখলাবদ্ধ শাসন প্রণালীৰ দ্বাৰা কেইবাটাও বিশিষ্ট ৰাজনৈতিক প্রথাৰ প্রবর্তন কৰিছিল। বাৰেৰহনীয়া সংস্কৃতিৰে বর্তমানৰ যি বৃহৎ অসমীয়া জাতি আছে সেয়া আহোমসকলৰ নিষ্ঠা, ঐকান্তিকতা, অতিথিপৰায়ণতা তথা ৰুচিবোধসম্পন্নতাৰ সংমিশ্রিত ফল। আহোমসকলৰ বৰঙণি কেৱল অসমতে সীমাবদ্ধ নহয়, ই সমগ্র ভাৰতবর্ষজুৰি বিয়পি আছে।

এই সকলোবোৰ দিশ সম্পর্কে চমুকৈ এই অধ্যায়টোত আলোচনা সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে। অধ্যায়টোৰ অধ্যয়নে আপোনাক অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান সম্পর্কে এক গভীৰ ধাৰণা প্রদান কৰিব।

৮.৩ অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ প্রতিটো কোণতে আহোমসকলৰ বৰঙণি অভূতপূর্বভাৱে বিৰিঙি আছে। ৰাজ্য স্থাপনৰ পৰা আৰম্ভ কৰি গাঁও স্থাপনলৈকে, বিয়া-বাৰুৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ভাষা-সাহিত্য আদি সকলোতে আহোমসকলৰ অৱদান সুস্পষ্ট।

আহোমসকল অসমলৈ অহাৰ সময়ত উজনি অসমত চুতীয়া, মৰাণ, বৰাহী, কছাৰী আদিকে ধৰি কেইবাখনো সৰু সৰু ৰাজ্য আছিল আৰু প্রতিখন ৰাজ্যতে সুকীয়া সুকীয়া ৰজাই শাসন কৰি আছিল। আহোমসকল অহাৰ পাছত সেই ৰাজ্যবোৰ নিজৰ অধীন কৰি কালক্রমত এখন বৃহৎ ৰাজ্য গঠন কৰি অসমৰ ভৌগোলিক সীমা পশ্চিমে মানাহ নদীলৈকে বিস্তাৰ কৰে। আনহাতে পাহাৰ-ভৈয়াম লগ লগাই বিভিন্ন জাতি-উপজাতিক একগোট কৰি বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি আৰু বৰ সংস্কৃতিৰ ভেটি স্থাপন কৰে।

বিভিন্ন দিশত অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলে আগবঢ়োৱা বৃহৎ পৰিমাণৰ অৱদানলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে ইয়াৰ পটভূমিত কেইটামান কাৰণ আছে। প্রথমতেই ক'ব পাৰি যে, আহোমসকলৰ আছিল উদাৰ দৃষ্টিভংগী, সাংস্কৃতিক সহিষ্ণুতা তথা গুণগ্রাহী স্বভাৱ। সেয়েহে নিজৰ স্বকীয় সংস্কৃতি তথা ভাষা-সাহিত্য, ধর্ম আদি থকা সত্বেও অসমৰ লোকসকলৰ ভাষা-সাহিত্য-ধর্ম আদি গ্রহণ কৰিছিল। প্রথমতে সাহিত্য ৰচনাৰ ক্ষেত্রত 'টাই' লিপি ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও পাছলৈ 'অসমীয়া লিপি' গ্রহণ কৰাৰ লগতে হিন্দু ধর্মও গ্রহণ কৰিছিল। এইবোৰ কার্যই অসমীয়া সংস্কৃতিৰ এনাজৰীডাল সুদৃঢ় কৰিছিল।

দ্বিতীয়তে আহোমসকলে লগত তিৰোতা মানুহ অনা নাছিল। তেওঁলোকে স্থানীয় মানুহৰ লগতেই বৈবাহিক সম্বন্ধ স্থাপন কৰিছিল আৰু স্বাভাৱিকতে স্থানীয় লোকৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ লগত সংমিশ্রণ ঘটিছিল। এই বৈবাহিক সম্বন্ধ অসমৰ পর্বতীয়া আৰু ভৈয়ামৰ জনজাতিৰ মাজতো হৈছিল যাৰ ফলস্বৰূপে পৰস্পৰৰ মাজত সাংস্কৃতিক বিনিময় আৰু বিকাশ সাধন হৈছিল। ৰুদ্রসিংহকে

ধৰি কেইগৰাকীমান আহোম বিষয়াই চুবুৰীয়া ৰাজ্যৰ সাংস্কৃতিক সম্পদ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ লগত মিলাই দিবলৈ প্ৰচেষ্টা চলাইছিল।

আহোমসকল পূৰ্বতে বৌদ্ধধৰ্মৰ অনুগামী আছিল বুলি কোৱা হয়। অসমলৈ অহাৰ পাছত তেওঁলোকে হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰিলে। আহোম স্বৰ্গদেউ চ্যুদাংফা বা বামুণী কোঁৱৰৰ ৰাজত্বকালতে পোন প্ৰথমে 'লক্ষীনাৰায়ণ শালগ্ৰাম' আহোমসকলৰ ইষ্টদেৱতা 'সোমদেও'ৰ লগতে পূজা-পাতল কৰা হৈছিল। স্বৰ্গদেউ প্ৰতাপসিংহ শিৱভক্ত আছিল। শিৱসিংহৰ ৰাজত্বকালত শক্তি ধৰ্মই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। স্বৰ্গদেউ উদয়াদিত্যকে ধৰি কামধ্বজ সিংহ, চুজিনফা, ল'ৰা ৰজা আদিয়েও বৈষ্ণৱ ধৰ্মত শৰণ লৈছিল। ৰুদ্ৰসিংহই হিন্দুৰ পঞ্চদেৱতাৰ উদ্দেশ্যে বিষ্ণুদল, শিৱদল, শিৱদুৰ্গা, গণেশ আৰু সূৰ্যমূৰ্তি আদি স্থাপিত কৰিছিল।

শাসনযন্ত্ৰ সুদৃঢ় কৰাৰ উদ্দেশ্যে আহোমসকলে প্ৰবৰ্তন কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰথাৰ ভিতৰত আছিল— সীমাবদ্ধ ৰাজ্য ক্ষমতা, ডা-ডাঙৰীয়াৰ মেল, তিৰোতাৰ সিংহাসন অধিকাৰ আদি। আহোমসকলৰ শাসন-নীতিৰ এটা উল্লেখনীয় দিশ হ'ল অভিজাত শ্ৰেণীৰ সৃষ্টি। আহোমসকলে মৰ্যাদাসূচক বহুতো পদবী সৃষ্টি কৰি গ'ল, যিবোৰ বৰ্তমান পদবী হিচাপে নাথাকিলেও অন্য প্ৰান্তৰ মানুহৰ লগত আহোমক পৃথক হিচাপে চিহ্নিত কৰিছে। অভিজাত শ্ৰেণীত আছিল সাতঘৰীয়া আহোম ফৈদ। এই ফৈদে বিশেষ ৰাজ সমাদৰ আৰু সুযোগ লাভ কৰিছিল।

জানি থোৱা ভাল

স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ লগত উচ্চ শ্ৰেণীৰ প্ৰধান সাতঘৰ মানুহ আহিছিল। তেওঁলোককেই সাতঘৰীয়া আহোম বোলা হয়। এই সাতঘৰ আহোম হ'ল— ১) বুঢ়াগোঁহাই, ২) বৰগোঁহাই, ৩) আদাবৰীয়া সন্দিকৈ, ৪) ৰূপ সন্দিকৈ, ৫) কেঞ্চু বা কপলীয়াল সন্দিকৈ, ৬) থাও-মুঙ-ত্যাও আৰু ৭) থাও-মুঙ-কেৰুংখাম্।

আহোমসকলে অতি সুশৃংখলিত আৰু মনোৰম পদ্ধতিৰে নগৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল। নগৰৰ চাৰিওফালে খাল খান্দি গড় মাৰিছিল আৰু প্ৰতিখন নগৰত বৰচৰা ৰাজকাৰেঙৰ উপৰি হাট-বজাৰ, পুখুৰী-মন্দিৰ আদি নিৰ্মাণ কৰিছিল। এই পদ্ধতিক অনুকৰণ কৰিয়েই পিছত বহুতে নগৰ নিৰ্মাণ হৈছে।

ঠিক তেনেকৈ একে বৃত্তিধাৰী লোকৰ দ্বাৰা পৰিৱেষ্টিত হৈ থকা গাঁওবিলাক নতুন পদ্ধতিৰে সুপৰিকল্পিতভাৱে নিৰ্মাণ কৰে, য'ত সকলো বৰ্ণৰ বিভিন্ন বৃত্তিধাৰী লোক থকাটো বাঞ্ছনীয় আছিল। গাঁৱৰ লোকসকলৰ সুবিধাৰ্থে গাঁৱৰ ভিতৰত পুখুৰী খন্দা, আলিবাট বন্ধা বা মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰি দিছিল। পৰস্পৰে পৰস্পৰক বিপদ-আপদত সহায় কৰি দিছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা জাতিৰ সংস্কৃতিৰ সমন্বয় সাধন হৈছিল। ই আহোমসকলৰ অতি উত্তম অৱদান। এইবোৰৰ উপৰি আৰু বহুতো অৱদান আহোমসকলে অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ দি গৈছে। তলত সেই বিষয়ে উল্লেখ কৰা হ'ল।

৮.৩.১ ভৌতিক কলাৰ ক্ষেত্ৰত

ভৌতিক কলাৰ ভিতৰুৱা প্ৰতিটো দিশতে আহোমসকলৰ অৱদান আছে। আহোমসকলৰ আচাৰ-নীতি অসমীয়া সমাজৰ অন্য সম্প্ৰদায়ৰ লগত বহুক্ষেত্ৰত অমিল দেখা যায়। ঘৰৰ পদূলিত নঙলা-জপনা দিয়া, বাৰীৰ ঢাপ তোলা তথা জেওৰাৰে বেৰি থোৱা, পুখুৰী খন্দা আদি ৰীতি আহোমসকলৰ পৰা আহিছে। তদুপৰি কুঁৱা খান্দি পকী বেৰ দিয়া প্ৰথাও আহোমৰে। ঘৰৰ মুধেদি খোলা জাপ দুৱাৰ ৰখা নিয়মটো আহোমসকলৰে অৱদান। তদুপৰি ঘৰত এখন জুইশাল (জুহাল), জাকি এগছ, টঙনা খৰি, আদি থকাৰ উপৰি বেৰত খৰিকামাৰি খুচি থোৱা আদি নিয়ম আহোমসকলৰ আছিল। আহোমৰ দিনত বিভিন্ন ধৰণৰ নিত্য-ব্যৱহাৰ্য সামগ্ৰীৰ প্ৰচলন ঘটিছিল। যেনে — খাট, পালেং, চালপীৰা, তামুলীপীৰা, সিংহাসন, মুখা, মূৰ্তি, শৰাই, পেৰা, সফুঁৰা, চৰা নাও, বাচৰ, হয়ফলি, মগৰী, নাও, মাইহাং, তাওকিন, বানকাঁহী, বানবাতি, খুৰীবাতি, ৰূপৰ ঘৰা, ভৃঙ্গাৰ, কাহ, পিতল আৰু মাটিৰে তৈয়াৰী বিভিন্ন সামগ্ৰী, ঢাৰি-পাটী, কঠ-ঢৰা, বিচনী, বাঁহ-বেতৰ পাচি, খৰাহী, তুলা-চালনী, জপা-জাপি আদিৰ উপৰি তাঁতশালৰ বিভিন্ন সামগ্ৰী, খেতিৰ আহিলা তথা ঘৰ নিৰ্মাণত ব্যৱহৃত কাঠ-বাঁহ-বেত-খেৰ- ইকৰাৰ কৰ্মসমূহো আহোমসকলে ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

অসমীয়া মানুহৰ খোৱা-বোৱাৰ ক্ষেত্ৰত থকা জুতি লগা আঞ্জাসমূহৰ বহুখিনি আহোমৰে অৱদান। আহোমসকলৰ দিনৰ পৰাই মাংস খোৱা প্ৰথাটো বৃদ্ধি পালে। গাহৰি, হাঁহ, কুকুৰা আদি খোৱাটো আহোম যুগৰে। আনকি হাঁহ কুকুৰা ঠেং জুইত পুৰি খোৱাটো আহোমসকলৰ পৰাই আহিছে। ঔটেঙা ঢেকীয়াৰ লগত মাছৰ টেঙা জোল তথা বাঁহৰ গাজৰ বিভিন্ন আঞ্জা আহোমসকলৰ প্ৰিয় খাদ্য। মাছ জুইত শুকুৰাই গুড়ি-খুন্দি খোৱাটো আহোমসকলৰে দান। বৰলৰ টোপ, আমৰলি টোপ, মুগাৰ লেটা, কুকুৰা, কুচিয়া, ভেকুলী আদি আহোমসকলে খাইছিল। বিবিধ বনৰীয়া শাক তুলি খোৱা প্ৰথা আহোমসকলৰ পৰা আহিছে।

ভাপত সিজোৱা চেৰা দিয়া ভাত (দ্যুনচিং), পিঠাৰে বনোৱা ভাত পিঠা আদি আহোমসকলৰ দান। জা-জলপানৰ ক্ষেত্ৰত বৰা চাউলৰ বিবিধ জলপান, সান্দহ-পিঠাগুৰি আৰু কোমল চাউলৰ জলপান আৰু হুৰুম আহোমসকলৰ অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান। জলপানৰ লগত দৈ গাখীৰ, ভীমকল খোৱাটোও আহোমসকলৰ ৰীতি। লাওপানী আহোমসকলৰ নিত্য প্ৰয়োজনীয় পানীয়। লাওপানী বৰা চাউল আৰু বিভিন্ন বন দৰবৰ গুৰি মিহলি কৰি বনোৱা পিঠাৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা হয়। ইয়াৰ পৰা বিভিন্ন ৰোগ, নিৰাময় হয় বুলিও বিশ্বাস কৰা হয়। আহোমসকলে ইয়াক 'সাজ' অথবা 'সোমৰস' বুলি কয়।

আহোমসকল অসমলৈ আহোতে বহুতো উদ্ভিদৰ সঁচ লৈ আহিছিল। আহোম

শালি, আহোম বগৰী, নৰা বগৰী আদিয়েই তাৰ প্ৰমাণ বহন কৰে। তদুপৰি চোম, সোঁৱালু, মেজাঙ্কৰী গছৰ সঁচো তেওঁলোকে লগত লৈ আহিছিল। মুগা পালন আহোমসকলৰ পৰম্পৰাগত নিয়ম।

সাজ-পাৰলৈ চালে দেখা যায় যে মেখেলা-চাদৰ, ৰিহা পিন্ধা প্ৰথা আহোমসকলৰ, যিটো বৰ্তমান অসমীয়া মহিলাৰ জাতীয় পোছাক। মহিলাৰ হাত দীঘল, ডিঙি উঠা, পেট ঢকা চোলা আহোমসকলে পিন্ধিছিল। মুগাৰ মেখেলা-চাদৰ আহোমৰ বিশেষ বস্ত্ৰ। আহোমসকলে প্ৰচলন কৰি থৈ যোৱা আন কেতবোৰ বস্ত্ৰ, সাজ-পাৰ এনেধৰণৰ— বৰ কাপোৰ চেলেং চাদৰ, এৰীয়া চাদৰ, বিভিন্ন গামোচা, টঙ্গালি, হাঁচতি, মূৰৰ পাগ আদি। বিভিন্ন ধৰণৰ সিয়া কাপোৰৰ ভিতৰত বুকু চোলা, হোলোং চোলা, ফতুৰৈ, ঘগেৰা, মিৰ্জাই আৰু বিভিন্ন মোনা; যেনে— খামটি মোনা, দুফলী মোনা, বটুৰা, থুনুপাক আদি। মুনিহে পিন্ধা বস্ত্ৰৰ ভিতৰত চুৰিয়া, ডুনি বা আওচা, তিয়নি গামোচা, পানী গামোচা, ইত্যাদি। ইয়াৰ উপৰিও নানা তৰহৰ কিংখাপ, মেজাঙ্কৰি, কাৰচিপি, বন কৰা কাপোৰ উল্লেখযোগ্য। সূতা কাটি তাঁতশালত কাপোৰ বোৱাটো আহোমসকলৰ অৱদান।

আ-অলংকাৰৰ ভিতৰত নতুন গঢ়ৰ সোণৰ জোনবিৰি, ঢোলবিৰি, বানা, গেজেৰা, কঢ়ীয়া-থুৰীয়া, দীঘল কেৰু, বৰৈলগা কেৰু, মাদলী, বাখৰাম-সোণৰ আঙুঠি, সোণৰ টেমী, শিলিখামণি, পোৱালমণি, হাতৰ চেও, গামখাৰু, সোণৰ হাৰ, ডুগডুগী, লোকাপাৰ আদি বিভিন্ন অলংকাৰ পাতি প্ৰচলন কৰিছিল আহোমসকলে। আনকি নদীত সোণ কমোৱা ব্যৱসায়ো আৰম্ভ কৰিছিল।

লখিমী সবাহ, চকলং বিবাহ, ভেকুলী বিয়া আদি আহোমৰ অৱদান। আহোমসকলৰ আমোলত বহুতো লোক খেল-ধেমালিৰ প্ৰচলন হৈছিল। তাৰ ভিতৰত উল্লেখ কৰিব পাৰি— দৰা-কইনা খেল, ঘিলাখেল, কড়িখেল, তাংগুটি, ঢোপ খেল, গৰখীয়া এচাৰি খেল, কচুগুটি খেল, কোমোৰা খেল, লুকা-ভাকু খেল, ঘাই পকোৱা খেল, হৈ গুদু খেল, কপৌ কু, আঙুলি খেল, পেংখেল, আলি ছিগা খেল, টোকৰ মৰা খেল, হৈ খেল, টোপা খেল, কণী যুঁজ, গছ কুমতি, কুকুৰা যুঁজ আদি। তদুপৰি ৰংঘৰ বাকৰিত অনুষ্ঠিত কৰিছিল ম'হ যুঁজ, শেন যুঁজ, হাতী যুঁজ, ইত্যাদি। আহোমসকলৰ এনেকুৰা বিভিন্ন অৱদানে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ভৌতিক কলাক আৱৰি ৰাখিছে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ ঃ আহোম নাৰীসকলে পৰিধান কৰা বিশেষ বস্ত্ৰ কি?

.....

.....

৮.৩.২ স্থাপত্য আৰু ভাস্কর্যৰ ক্ষেত্রত

একোটা জাতিৰ সৌন্দর্যবোধ, শিল্পচেতনা, ভাৱ-অনুভূতি আদিৰ দৃশ্যমান ৰূপ প্রকাশ পায় স্থাপত্য-ভাস্কর্যৰ যোগেদি। ভাৰতবর্ষৰ লগে লগে অসমৰো স্থাপত্যসমূহ মূলতঃ ধর্মমূলক। দেৱ-দেৱীৰ পূজা উপাসনাৰ কাৰণে মন্দিৰ, দৌল-দেৱালয় আদি স্থাপন কৰা হয়। আকৌ ৰাজপ্রাসাদ, অট্টালিকা, দুর্গ, প্রাচীৰ আদিও ইয়াৰ পৰা বাদ দিব নোৱাৰি। অসমৰ ব্রহ্মপুত্রৰ দুয়োপাৰৰ যি স্থাপত্য-ভাস্কর্য বর্তমান দেখিবলৈ পোৱা যায়, তাৰ ভিতৰত আহোমসকলৰ অৱদানেই বেছি। আহোমসকলৰ স্থাপত্যক এনেদৰে ভাগ কৰিব পাৰি —

(ক) ইটাৰে নির্মিত ৰাজভৱন আৰু ঘৰ

(খ) দ'লসমূহ আৰু অন্যান্য ধর্মীয় ঘৰসমূহ

(গ) মৈদাম

(ঘ) পুখুৰী, খাল, সাকোঁ, চহৰ পৰিকল্পনা, আলি, সুৰংগ, গড় আদি।

আহোমসকলে অসমত প্রৱেশ কৰাৰ পিছত দুই এটা ইটাৰ ঘৰ বাদে আৰম্ভণিতে কাঠৰ ঘৰ দুৱাৰহে নির্মাণ কৰিছিল কাৰণ ৰাজধানীবিলাক তেতিয়া সঘনাই পৰিবর্তন হৈ আছিল। পিছত পোন্ধৰ শতিকাৰ পৰাহে স্থায়ীভাৱে ঘৰ-দুৱাৰ নির্মাণ কৰে যিবোৰে চূড়ান্ত ৰূপ পাইছিল স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ দিনত। সেই সময়ত এই স্থাপত্য নির্মাণৰ বাবে আজিৰ দৰে চিমেণ্ট ব্যৱহাৰ কৰা নাছিল। ব্যৱহাৰ কৰিছিল মিঠাতেল, ধূনা, গুৰ, বৰালি মাছ, চূণ, শণ, মাটিমাহ, বৰা চাউলৰ কৰাই গুৰি, হাঁহকণী আদি নির্দিষ্ট পৰিমাণত মিহলি কৰি প্রস্তুত কৰা কৰাল। এই কামবোৰ কৰাৰ বাবেই সৃষ্টি হৈছিল শিলাকুটি, বাঢ়ৈ আৰু খনিকৰৰ দৰে খেলসমূহৰ।

ইটাৰে নির্মিত ৰাজভৱন আৰু ঘৰসমূহৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল— তলাতল ঘৰ, ৰংঘৰ আৰু গড়গাঁৱৰ কাৰেংঘৰ। এই কাৰেংঘৰটো সাতখলপীয়া; তিনিখলপ মাটিৰ তলত, তিনি খলপ ওপৰত আৰু এখলপ মাটিত। এই কাৰেংঘৰ নির্মাণ কৰিছিল চাও-ফ্রা-চুৰেন ফ্রাই। তলাতল ঘৰৰ ভিতৰত সুৰংগৰ ব্যৱস্থা আছে। ইয়াক শত্রু আক্রমণৰ পৰা ৰক্ষা পাবৰ বাবে নির্মাণ কৰা হৈছিল। ৰংঘৰ নির্মাণত টাইসকলৰ নিজা ৰীতিৰ চাপ স্পষ্টভাৱে পৰিছে। অর্থাৎ এইটো এটা পকী চাংঘৰৰ দৰে।

বর্তমান অসমৰ স্থাপত্য সগৌৰৱে ঘোষণা কৰা বিভিন্ন দ'ল-দেৱালয়সমূহ আহোমসকলৰ উল্লেখযোগ্য অৱদান। আহোমসকলে সকলো ধর্মকে শ্রদ্ধা কৰিছিল আৰু হিন্দুধর্ম গ্রহণ কৰাৰ পিছৰ পৰাই বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ উপলক্ষে বিভিন্ন দ'ল নির্মাণ কৰিছিল। বিশেষকৈ আহোমসকলৰ লাংকুৰি তান্ত্রিক শিৱৰ দ'ল ৰাজ্যৰ বিভিন্ন স্থানত নির্মাণ কৰিছিল। কেৱল নতুনকৈ নির্মাণ কৰাই নহয়, প্রাক্-আহোমযুগৰ ধ্বংসপ্রাপ্ত অৱস্থাত থকা বিভিন্ন মঠ-মন্দিৰ, তীর্থস্থান, পীঠ আদিৰো সংস্কাৰ সাধন কৰি নতুন

ৰূপেৰে গঢ় দিছিল। আহোমসকলৰ কীর্তিচিহ্ন এই দ'ল-দেৱালয়সমূহৰ সকলোবোৰৰ বিস্তৃত বিৱৰণ দিয়াটো সম্ভৱ নহয়। তাৰে কিছুসংখ্যক তলত উল্লেখ কৰা হ'ল — (১) শিৱসাগৰৰ শিৱদ'ল, (২) শিৱসাগৰৰ বিষ্ণুদ'ল, (৩) শিৱসাগৰৰ দেবী দ'ল, (৪) জয়সাগৰৰ শিৱদ'ল, (৫) জয়সাগৰৰ দেবী দ'ল, (৬) ঘনশ্যাম দ'ল, (৭) ৰংনাথ দ'ল, (৮) ফাকুৱা দ'ল, (৯) গৌৰিসাগৰৰ দেৱীদ'ল, (১০) গৌৰিসাগৰৰ শিৱদ'ল, (১১) গৌৰাসাগৰৰ বিষ্ণুদ'ল, (১২) কালুগাঁৱৰ বৰপাত্র দ'ল, (১৩) নামতি দ'ল, (১৪) পিয়লি ফুকন দ'ল, (১৫) ৰুদ্রসাগৰৰ শিৱদ'ল, (১৬) বগীদ'ল, (১৭) কেঁৰি ৰাজমাও দ'ল, (১৮) নাফুকৰ দ'ল, (১৯) থাওৰা দ'ল, (২০) কেন্দুগুৰিৰ বৰপাত্র দ'ল, (২১) ডিব্রুগড়ৰ ৰাইদঙীয়া দ'ল, (২২) বিশ্বনাথ দ'ল, (২৩) নেঘেৰিটিঙৰ দ'ল, (২৪) বশিষ্ঠাশ্রমৰ দ'ল, (২৫) নৱগ্রহ দেৱালয়, (২৬) শুক্রেশ্বৰ মন্দিৰ, (২৭) কামাখ্যা মন্দিৰ, (২৮) উমানন্দ দ'ল, (২৯) মণি কর্ণেশ্বৰ মন্দিৰ, (৩০) অশ্বক্রান্ত মন্দিৰ, (৩১) ৰংপুৰৰ ঈশ্বানেশ্বৰ শিৱদ'ল, (৩২) ৰংপুৰৰ গৌৰি বল্লভ দ'ল, (৩৩) নাগশংকৰ দেৱালয়, (৩৪) কৰতোৱা দ'ল, (৩৫) বাসুদেৱ মন্দিৰ, (৩৬) মাইবেলা দ'ল, (৩৭) লাংকুৰি দ'ল, (৩৮) ৰহদৈ দ'ল, (৩৯) খঁৰা দ'ল, (৪০) নন্দীকেশ্বৰ দ'ল, (৪১) সৌভাগ্য-মাধৱ দ'ল, (৪২) ফুলবাৰী দেৱালয়, (৪৩) যোগেশ্বৰ দেৱালয়, (৪৪) ধেন্দাই শিৱদ'ল, (৪৫) হলেশ্বৰ দেৱালয়, (৪৬) উগ্রতাৰা মন্দিৰ, (৪৭) ৰুদ্রপদ দেৱালয়, (৪৮) ভৈৰৱপদ দেৱালয়, (৪৯) উমা মন্দিৰ, (৫০) পূর্ব শংকৰ, (৫১) বুঢ়া-মাধৱ, (৫২) ধাৰেশ্বৰ শিৱ-মন্দিৰ, (৫৩) গোপেশ্বৰ শিৱ-মন্দিৰ, (৫৪) ভৃঙ্গেশ্বৰ দেৱালয়, (৫৫) সিদ্ধেশ্বৰ দেৱালয়, (৫৬) পৰিহৰেশ্বৰ দেৱালয়, (৫৭) চিত্রাচলৰ মন্দিৰ, (৫৮) হৰ-গৌৰী দ'ল, (৫৯) দীর্ঘেশ্বৰী মন্দিৰ, (৬০) কেদাৰ মন্দিৰ, (৬১) বানেশ্বৰ বৰদ'ল, (৬২) বাসুদেৱ দ'ল, (৬৩) বৰফুকনৰ দ'ল, (৬৪) মঘোৱা দ'ল, (৬৫) হাতীগড় দেৱালয়, (৬৬) বুঢ়ী গোসাঁনীৰ দেৱালয়, (৬৭) ছত্রাকাৰ দেৱালয়, (৬৮) হয়গ্রীৱ-মাধৱ দেৱালয়, (৬৯) বাঁহৰ গুৰি দেৱালয় ইত্যাদি।

জানি থোৱা ভাল

গুৱাহাটীৰ নীলাচল পাহাৰত কামাখ্যা মন্দিৰ আছে। ইয়াৰ মূল মন্দিৰটো কোঁচ ৰজা নৰনাৰায়ণে আনুমানিক ১৫৬৫ চনত নির্মাণ কৰিছিল। কিন্তু স্বর্গদেৱ কমলেশ্বৰ সিংহদেৱে কলিয়াভোমোৰা বৰফুকনৰ হতুৱাই এই কামাখ্যা মন্দিৰৰ তামৰ ঘৰটো নির্মাণ কৰিছিল।

আহোম ৰাজত্বৰ সময়ত যিসকল ৰজা-মহাৰজাই এই দ'ল-দেৱালয়সমূহ নির্মাণ কৰিছিল তাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য তিনিজন স্বর্গদেউ হ'ল— স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহ, শিৱসিংহ আৰু ৰাজেশ্বৰ সিংহ। এই তিনিজনা স্বর্গদেউৰ দিনতে আটাইতকৈ বেছি সংখ্যক

দল-দেৱালয় নির্মাণ হৈছিল। আহোমসকলৰ অন্যান্য পূজা গৃহসমূহ সাধাৰণতে আঠকোণীয়া হয়। বিভিন্ন ঠাইত থকা মেডা-মে-ফিৰ পূজা গৃহসমূহে এই ৰূপৰ সাক্ষ্য বহন কৰি আহিছে।

আহোমসকলৰ মৈদামসমূহ চীনদেশৰ মৈদামসমূহৰ আৰ্হিত সজোৱা হৈছিল। অসমৰ পিৰামিড সদৃশ মৈদামবোৰ শক্তি অনুসাৰে বা বিষয়াৰ মান অনুসৰি ডাঙৰ-সৰু হয়। মৃতকক কবৰ দি তাৰ ওপৰত ঘৰ সাজি ওখ মাটিৰ বা ইটাৰ ঢাপ তুলি দিয়া হয়। মৈদামৰ ভিতৰত চাৰিকোণীয়া বা আঠকোণীয়া ঘৰ থাকে। তাত থকা সামগ্ৰীসমূহে অতীত বুৰঞ্জী তথা সংস্কৃতিৰ সমল বহন কৰি আহিছে।

আহোমসকলে চহৰ এখন বা ৰাজধানী নির্মাণৰ বাবে উন্নত ধৰণৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল। চহৰৰ বাবে প্রয়োজনীয় সকলো দিশৰ প্রতি তেওঁলোকে চকু দিছিল। এই সুনির্দিষ্ট তথা উন্নত পৰিকল্পনা স্বাক্ষৰ বহন কৰি অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত আলি, পদুলি, দলং, সাঁকো, ঢাপ-গড় আদি আজিও বিৰাজমান। উন্নত ৰাজধানী চহৰৰ উত্তম উদাহৰণ হ'ল গড়গাঁও বা ৰংপুৰ।

আহোমসকলে শিলেৰে বিজ্ঞানসন্মতভাৱে সাঁকো নির্মাণ কৰিছিল যিবোৰৰ মাজডোখৰ ধেনুভিৰীয়াকৈ ওখ। তেনে কেইখনমান সাঁকো হ'ল— নামদাঙৰ শিলৰ সাঁকো, ডিমৌ নৈৰ শিলৰ সাঁকো, দৰিকা নৈৰ শিলৰ সাঁকো, দিজৈ নৈৰ শিলৰ সাঁকো, ৰংপুৰৰ ন-দুৱাৰৰ মুখত গড় খাৱৈত সজা পকী সাঁকো, ৰহদৈ শিলৰ সাঁকো আদি।

দলঙৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল ভোমোৰাগুৰিৰ দলং। বহুতেই এইখনক অৱশ্যে দলং বুলি নকৈ পানীগড় বুলিও ক'ব খোজে। সম্পূর্ণৰূপে শেষ নকৰিলে যদিও এই দলং সাজিবলৈ পৰিকল্পনা তথা প্রস্তুতি চলাইছিল কলীয়াভোমোৰা বৰফুকনে।

আহোম স্বর্গদেউসকলে দ'ল-দেৱালয়সমূহ নির্মাণ কৰোঁতে কাযত একোটাকৈ পুখুৰীও খন্দাইছিল। তদুপৰি ৰজাঘৰীয়া বিভিন্ন কাম, ৰজা-ৰাণী তথা কোঁৱৰসকলৰ স্মৃতি ৰক্ষার্থে, প্রজাৰ খোৱা-পানী, খেতিৰ বাবে বা অন্যান্য বিভিন্ন কামৰ বাবে পুখুৰী খন্দোৱা হৈছিল। শিৱসাগৰ জিলাত থকা জয়সাগৰ পুখুৰী, বৰপুখুৰী, পদুমপুখুৰী, নিমনাগড় টেঙাপুখুৰী, লিগিৰি পুখুৰী, নামতিৰ পুখুৰী, আঠাইসাগৰ পুখুৰী, মেছাগড় পুখুৰী, মগলৌ পুখুৰী, শুকান পুখুৰী, দিমৌ পুখুৰী আদি উল্লেখযোগ্য পুখুৰী। আহোমসকলে খন্দোৱা এই পুখুৰীৰ আৰ্হিলৈ বর্তমানেও বহুতো পুখুৰী খন্দা হৈছে।

আহোমসকলৰ আন এটা উল্লেখযোগ্য কৃতি হ'ল ৰাস্তা বা আলি নির্মাণ। যাতায়াতৰ উপযোগী কৰি নির্মিত এই আলিসমূহ আহোমসকলৰ উল্লেখযোগ্য স্থাপত্য। 'ধোদৰ আলি' হ'ল আহোমৰ ৰাজত্বত নির্মিত আটাইতকৈ দীঘল আলি। স্বর্গদেউ গদাধৰসিংহই এই আলি নির্মাণ কৰিছিল। এই আলিৰ দৈর্ঘ প্রায় ২১১ কিঃ মিঃ। ধোদৰ আলিৰ পৰা আকৌ বিভিন্ন ঠাইলৈ সংযোগ কৰা আন কিছুমান আলি হ'ল— বৰ আলি, নগা আলি, চতাই আলি, চেউনি আলি, খৰিকটীয়া আলি, ৰমণী আলি, হলৌফুকন

আলি, ৰহদৈ আলি আদি। তেনেদৰে উজনি অসমত ব্যৱহৃত অন্যান্য আলিবোৰ হ'ল— ডাউকী আলি, গড়গাঁও আলি, মেটেকাৰ আলি, শুকতি আলি, শ'লগুৰি আলি, মাহমৰা আলি, শ'নিয়া আলি, হাৰিপৰা আলি, বৰপাত্ৰ আলি, টাৰিমূৰা আলি, বৰ বৰুৱা আলি, বৰফুকন আলি, ডেকা বৰবৰুৱা আলি, ধাই আলি, বকতাৰ আলি, জৱকাৰ আলি, পৰ্বতৰ আলি, মেকুৰি খোৱা আলি, চৈয়াউৰ ফুকনৰ আলি, সৰিয়হ বুঢ়াগোঁহাই আলি, ভোমোৰাগুৰি আলি, খোলা ফুকনৰ আলি, লুঠুৰি কাঠকটীয়া বৰুৱা আলি, ৰজাবাহৰ আলি, ন-আলি, মহবন্ধা আলি, কমাৰবন্ধা আলি, গোমোঠা আলি, মালৌ গোহাঁই আলি, লাওখোৱা আলি আদি। বহুতো আলি বৰ্তমান লুপ্ত পালে। আন কিছুমান আকৌ নতুন নামেৰে নামকৰণ হ'ল।

এইবোৰৰ উপৰি আহোমসকলে বিভিন্ন সময়ত দেশৰ সুৰক্ষাৰ বাবে বিভিন্ন গড়, সুৰংগ আদিও নিৰ্মাণ কৰি আহিছে। আহোমসকলে একেৰাতিতে গড় বান্ধি শত্ৰুক বাধা দিয়াও জ্বলন্ত উদাহৰণ আছে য'ত কৰ্ম গাফিলতিৰ বাবে লাচিত বৰফুকনে মোমায়েকক শিৰচ্ছেদ কৰিছিল।

স্থাপত্যৰ লগে লগে আহোমসকলৰ ভাস্কৰ্যৰ দিশতো যথেষ্ট বৰঙণি আছে। আহোম ৰাজত্বৰ দিনত নিৰ্মিত দ'ল-দেৱালয়, তামৰ ফলি, শিল ফলি, চিত্ৰ-পুথি, মন্দিৰৰ কাঠৰ বেৰ, ধাতুৰ ভাস্কৰ্য, বৌদ্ধ বিহাৰ, সত্ৰৰ বেৰৰ ৰিলিফ, হেংদান, অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ, বৰটোপ, ৰাজপ্ৰাসাদ আদিৰ গাত আহোমসকলৰ দিনৰ ভাস্কৰ্যৰ ছবি জলজল পটপটকৈ জিলিকি আছে। এই ভাস্কৰ্যসমূহত ময়ূৰ চৰাই, গৰুণ্ড পক্ষী, উট, ঘোঁৰা, হাতী, সিংহ, ঘৰিয়াল, মগৰ আদিৰ ছবি দেখিবলৈ পোৱা যায়।

বিভিন্ন দ'ল আৰু কা�ৰেং বিলাকৰ বেৰ আৰু বিভিন্ন ফলিত উৰণীয়া পাখি লগা ঘোঁৰা আকৃতিৰ সিংহৰ ছবি দেখা যায়। ৰংঘৰৰ প্ৰতিখন দুৱাৰৰ দুয়োফালে, গড়গাঁৱৰ কাৰেংঘৰৰ বেৰ, ৰংপুৰৰ তলাতল ঘৰৰ কেইবা ঠাইতো এনে ছবি দেখা যায়। সত্ৰবিলাকত এনে উৰণীয়া সিংহৰ কাঠত কটা ছবি বহুতো আছে। কামাখ্যা মন্দিৰৰ মূল মণ্ডপটোৰ বেৰৰ কাঠৰ দুৱাৰত তথা ৰংঘৰ আকৃতিৰ আহোম ৰজাই সজোৱা নাটঘৰটোৰ গাত উৰণীয়া সিংহৰ ছবি আছে। কলীয়াভোমোৰা দলঙৰ শিলাখণ্ডতো এনে মূৰ্তি দেখা যায়। এই পাখি লগা উৰণীয়া সিংহ হ'ল আহোমসকলৰ ৰাজপ্ৰতীক।

জানি থোৱা ভাল

এই সিংহ হ'ল পঞ্চ শক্তিৰ প্ৰতীক। এই পঞ্চ শক্তি হ'ল— সৰ্প, অশ্ব, পখী, কাচ্ছ্যপ আৰু সিংহ। এই জন্তুবোৰৰ গুণসমূহ এই প্ৰতীক চিহ্নত আৰোপিত হৈছে। তদুপৰি ই শান্তি, জ্যোতি, ক্ৰোধ, হিংসা, দয়া, কৰুণা আৰু ৰাজশক্তিৰ প্ৰতীক হিচপেও বিবেচনা কৰা হয়।

আহোমসকলৰ ভাস্কর্যসমূহ ক্ষুদ্রাকৃতিৰ আছিল। বিভিন্ন দ'ল-দেৱালয় তথা ঘনশ্যাম খনিকৰৰ বাসগৃহৰ বেৰত থকা ভাস্কর্যসমূহ ইয়াৰ সুন্দৰ উদাহৰণ। বিভিন্ন দ'ল-দেৱালয়ৰ গাত থকা বিভিন্ন ধৰণৰ ভাস্কর্যসমূহৰ ভিতৰত— সদাশিৱ, বিষ্ণুমূর্তি, নৰসিংহ, ব্রহ্মা, সূর্য, গজলক্ষ্মী, অশ্ব, বুদ্ধমূর্তি আদি প্রধান। মাঘনোৱা দ'লৰ সূর্যমূর্তি, ৰাইদঙীয়া দ'লৰ গাঁত থকা মনোৰম মূর্তিসমূহ, জয়দ'লৰ শিখৰৰ গাত থকা অপ্সৰাৰ ছবি আদি ভাস্কর্যসমূহ আহোমসকলৰ দিনৰ সুন্দৰ ভাস্কর্য। তদুপৰি আহোম চাওফা স্বর্গদেউৰ থেনখাম সাতখলপীয়া ৰাজসিংহাসনৰ ভাস্কর্য অতি উন্নত। এই সাতখলপীয়া সিংহাসনৰ প্রতিটো খাপতে সোণৰ পাতমৰা আৰু পান্না ডালিমা বাখৰ খটোৱা আৰু প্রতিটো খলপাৰ চাৰিওটা চকুতে পাখি লগা সিংহ বনাই থোৱা আছে। আহোমসকলৰ বহুতো লোকভাস্কর্য থকা দেখা যায়। বিভিন্ন স্থানত এই লোকভাস্কর্যসমূহৰ ছবি আছে। এই বোৰৰ ভিতৰত শৰাই, বানবটা, বানবাতি, বানকাঁহী, নানাধৰণৰ বাঁহ-কাঠৰ আৰু ধাতুৰ টেমা, চৰিয়া, টৌ, কলহ, মুখা, মখা, কিৰিটি, মুকুট, জাপি, দোলা, পীৰা, ঢৰা, ঠগা, চাকি, গছা, ফণী, হাতী দাঁতৰ বস্তু, তাঁতৰ নাচনী, পালেং, ফুলাম টোলোঠা, ভোগজৰা, মাইহাং আদিয়েই আহোমসকলৰ লোকভাস্কর্য। এই বোৰৰ উপৰি আহোমসকলে নানাধৰণৰ বাঁহ-বেত, কাঠৰ ভাস্কর্যৰ লগতে মাটিৰ বাচন আৰু পোৰা মাটিৰো বিভিন্ন ভাস্কর্য নিমার্ণ কৰাৰ চানেকি পোৱা যায়।

শদিয়াত থকা শিলৰ সর্প স্তম্ভটো অতি মনোৰম। শিলৰ খুটাত মেৰাই থকা সাপ কটা এই স্তম্ভটোৰ গাত আহোম আখৰো লিখা আছে। এনেধৰণৰ আহোমসকলৰ আৰু বহুতো ভাস্কর্য আছে যিবোৰ এতিয়া অসমীয়া জাতিৰ লোককলা ৰূপে পৰিচিত। নানা জাতি, সম্প্রদায়ৰ লোককলাৰ লগত আহোমসকলৰ কলাৰ সংমিশ্রণ ঘটি বৃহৎ অসমীয়া ভাস্কর্য গঢ়ি উঠিছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ২ ঃ আহোমৰ ৰাজত্ব কালত নির্মিত আটাইতকৈ দীঘল আলিটোৰ নাম কি? ইয়াৰ দৈর্ঘ কিমান?

.....

প্রশ্ন নং ৩ ঃ আহোমসকলৰ ৰাজপ্রতীক কি?

.....

৮.৩.৩ চাৰু আৰু কাৰুকলালৈ

আহোমসকলে অসমীয়া চাৰু আৰু কাৰুকলাৰ ক্ষেত্রত আগবঢ়োৱা প্রধান অৱদান হ'ল আহোম যুগৰ একক বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন বিখ্যাত সচিত্র পুথি— *হস্তীবিদ্যার্ণৱ*।

এই পুথিখন আহোম স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহ আৰু তেওঁৰ দ্বিতীয়া ভাৰ্যা অম্বিকা দেৱীৰ আদেশ অনুযায়ী ১৬৫৬ খ্ৰীঃত ৰচনা কৰা হৈছিল। এই পুথিৰ বাবে সুকুমাৰ বৰকাথে *গজেন্দ্ৰ চিন্তামণি*ৰ পৰা তথ্যপাতি সংগ্ৰহ কৰিছিল। হস্তীৰ প্ৰতীকে ৰাজকীয় সাৰ্বভৌমত্বৰ লগতে বৌদ্ধিক বিকাশ, অসীম সাহস আদিৰ সূচনা কৰে। এই পুথিখনৰ মুঠ পৃষ্ঠা সংখ্যা ১৯৩ আৰু প্ৰতি খিলাৰ দৈৰ্ঘ্য ৫৮ ছেঃ মিঃ আৰু প্ৰস্থ ১৬ ছেঃ মিঃ। ইয়াত হাতীৰ বিভিন্ন ৰোগ আৰু চিকিৎসা তথা হস্তীযুদ্ধ, সমদল, নৃত্য-সংগীতৰ সমাৰোহ, আহোম ৰাজপ্ৰাসাদৰ বৰ্ণনাও আছে। লগতে বিভিন্ন জন্তু আৰু মানৰ মূৰ্তিও আছে যিবোৰৰ মুখমণ্ডল একাষৰীয়াকৈ আঁকা। *হস্তীবিদ্যাৰ্ণৱ* পুথিৰ চিত্ৰবোৰ অংকন কৰিছিল 'দিলবৰ' আৰু 'দুচাই' নামৰ দুজন মুছলমান শিল্পীয়ে।

অন্য এখন আহোমযুগৰ প্ৰধান সচিত্ৰ পুথি হ'ল— *গীত-গোবিন্দ*। ইয়াৰ ৰচক আছিল জয়দেৱ। এই পুথিখনি অসমীয়া ভাষালৈ প্ৰথম অনুবাদ কৰে ১৭ শতিকাত ৰাম সৰস্বতীয়ে। তাৰ পিছত স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি কবিৰাজ চক্ৰৱৰ্তীয়ে মূল সংস্কৃতৰ পৰা অনুবাদ কৰে আৰু চিত্ৰকৰ ঘনশ্যাম খাৰঘৰীয়া ফুকনৰ হতুৱাই চিত্ৰসমূহ অংকন কৰোৱায়। এই পুথিৰ দৈৰ্ঘ্য ১৬ ইঞ্চি আৰু বহলে ৪৩/৪ ইঞ্চি। ইয়াত চিত্ৰ অংকনৰ বাবে বিভিন্ন ৰঙৰ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। পদেৰে সৈতে ৰজিতা খুৱাই গুহা, বন, চৰাই-চিৰিকতি, জীৱ-জন্তু আৰু মানৰ দেহৰ ছবি অংকন কৰা হৈছে এই পুথিত। এই পুথিখনি অসমীয়া চাৰু-কাৰুকলালৈ অমূল্য অৱদান।

কল্কি-পুৰাণ কাব্য ৰচনা কৰে স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহৰ নিৰ্দেশ ক্ৰমে ৰুচিনাথ কন্দলিয়ে। ইয়াৰ চিত্ৰসমূহ সুদক্ষ শিল্পীৰ হতুৱাই অংকিত কৰা। আকৌ স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহ আৰু ৰাণী প্ৰমথেশ্বৰীৰ নিৰ্দেশত কবি অনন্ত আচাৰ্যই *আনন্দ লহৰী* নামৰ পুথিখনি ৰচনা কৰে। ইয়াৰ চিত্ৰবোৰ আকৌ গড়গঞা চিত্ৰশৈলীৰ প্ৰভাৱত অংকিত। ৰামানন্দ দ্বিজৰ *বৃহৎ উষাহৰণ* অন্য এখন পুথিচিত্ৰ। এই পুথিচিত্ৰও স্বৰ্গদেউ শিৱসিংহৰ পৃষ্ঠপোষকতাতে ৰচিত তথা অংকিত হৈছিল। আহোম যুগৰ অম্বিকাদেৱীয়ে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰোৱা কবিচন্দ্ৰ দ্বিজৰ (১৬৫৭ শকত) *ধৰ্মপুৰাণ* আৰু কবিৰাজ চক্ৰৱৰ্তীৰ (১৬৪৮ শকত) *শংখচূড় বধ* কাব্য। *ধৰ্মপুৰাণ*ৰ চিত্ৰসমূহ শিল্পী লিগিৰাই কৰিছিল বুলি উল্লেখ আছে।

টাইসকল অসমলৈ অহাৰ পাছৰ পৰাহে অসমত পুথিচিত্ৰৰ চৰ্চা হৈছে বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। মধ্যযুগীয় পুথিচিত্ৰসমূহ টাই ভাষাত ৰচিত। অসমৰ পুৰণি পুথিচিত্ৰৰ ভিতৰত আহোম ভাষা আৰু আহোম লিপিৰ পুথি *ফুংচিন* ১৪৭৩ খ্ৰীষ্টাব্দত ৰচিত। ইয়াৰ উপৰি টাইসকলৰ প্ৰাচীন পৰম্পৰা সন্নিৰিষ্ট আন বহুতো চিত্ৰপুথি পোৱা যায়। আহোমসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত বৈষ্ণৱ সত্ৰসমূহতো পুথিচিত্ৰৰ চৰ্চা হৈছিল। এইবোৰত শংকৰদেৱৰ বৈষ্ণৱ আদৰ্শৰ ছাপ দেখা যায়। অৱশ্যে ধৰ্ম নিৰপেক্ষ পুথিচিত্ৰও পোৱা যায়। নগাঁও জিলাৰ বালিসত্ৰৰ অধিকাৰ শ্ৰীশিবেন্দ্ৰ নাৰায়ণদেৱ গোস্বামীৰ পৰা পোৱা

চিত্রপুথিখন হ'ল *দশমস্কন্ধ ভাগৱত*। ই বৈষ্ণৱ আদর্শৰ গইনাত ৰচিত।

আহোমসকলৰ পুথিচিত্রসমূহত জনজাতীয়, আহোম, আর্য-সংস্কৃতি, সত্রীয়া চিত্র তথা মোগল শৈলীৰ মিশ্রিত উপাদান লক্ষ্য কৰা যায়। এই সচিত্র পুথিসমূহৰ নন্দনতাত্ত্বিক দিশলৈ চালে দেখা যায় যে ই ব্রহ্মপুত্র উপত্যকা মহিমামণ্ডিত কৰি ৰাখিছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৪ ঃ *গীত-গোবিন্দৰ* ৰচক কোন?

.....

৮.৩.৪ পৰিৱেশ্য কলালৈ

অসমৰ পৰিৱেশ্য কলাৰ দিশত আহোমসকলৰ অৱদান যথেষ্ট পৰিমাণৰ আছে। সংগীত, বাদ্য-যন্ত্র, নৃত্য আদিৰ দিশত থকা আহোমসকলৰ অৱদানসমূহ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ আপুৰুগীয়া সম্পত্তি। স্বর্গদেউ চ্যুকাফা অসমলৈ আহোতে সংস্কৃতিৰ সুৰীয়া ধাৰ এটাও লগত কঢ়িয়াই আনিছিল। তাৰ ভিতৰত নৃত্য-গীত আৰু বাদ্যযন্ত্র আদি উল্লেখযোগ্য। অসমীয়া জাতিৰ এৰাব নোৱাৰা সম্পত্তি ঢোল আৰু হুঁচৰি আহোমসকলৰ মহত্বপূর্ণ অৱদান।

জানি থোৱা ভাল

আহোমসকলৰ চুমছেঙ্গ বা চোমদেওৰ পূজাত তেওঁৰ গুণ গৰিমা সম্বলিত গীত-পদ গাই আৰু ঢোলৰ চেৰে চেৰে নচা হয়। এই নৃত্যানুষ্ঠানক আহোম ভাষাত ৰংচেংৰি বোলা হয়। ইয়েই পিছলৈ হুঁচৰি ৰূপে ৰূপান্তৰ ঘটিল।

আহোমসকলৰ দিনতে 'বিহু'ৰে জাতীয় উৎসৱ ৰূপে মর্যাদা লাভ কৰে। আকৌ স্বর্গদেউসকলৰ আমোলতে 'সত্রৰ ভাওনা'ক আনি ৰজাঘৰত পতা হৈছিল। পিছলৈ সর্বত্রতে পতা হ'ল। বর্তমান অসমীয়া নাৰী সমাজত প্রচলিত 'জেং বিহু'ও আহোমসকলৰ অৱদান। আহোম গাভৰুসকলৰ 'ছেং' নাম বিহুৰ পৰাই 'জেং বিহু'ৰ উৎপত্তি হৈছে বুলি ক'ব পাৰি।

আহোম ৰাজত্বৰ দিনতেই সংগীত, বাদ্য, নৃত্য আদি সুকুমাৰ কলাৰ ক্রমবিকাশ ঘটিছিল। স্বর্গদেৱ ৰুদ্রসিংহৰ পৃষ্ঠপোষকতাতে কবি শুভংকৰৰ *শ্রীহস্তমুক্তাৱলী*খন সুচন্দ ৰাই ওঝাৰ দ্বাৰা অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰোৱাইছিল। তদুপৰি দেৱদাসী, দেওধনী নৃত্যৰ বাবে ৰাজকীয়ভাৱে সা-সুবিধা আগবঢ়োৱা হৈছিল। স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ দিনতে গীত-বাদ্য শিকিবলৈ অসমৰ বাহিৰলৈ মানুহ পঠোৱাৰ উপৰি ওজাসকলক মতাই অনা হৈছিল।

এইজনা স্বৰ্গদেৱে নিজেও ঠুংৰী, গজল, টপ্পাধৰণৰ শাস্ত্রীয় সংগীত ৰচিছিল। গায়ন বৰুৱাৰ অধীনত খুলীয়া, কালীয়া, মৃদঙ্গীয়া, ঢুলীয়া, নেগেৰিয়া, খুটিতলীয়া, নাচনিয়াৰ, তালোৱা, বীণোৱা, বিয়াহ-গোৱা, পদগোৱা আদি খেল আছিল। ঢোলৰ লগতে খোল, মৃদংগ, তাল, মঞ্জিৰা, বীণ, টোকাৰী, গগণা, পেঁপা, নাগেৰা, কালি আদি বাদ্যযন্ত্ৰৰ ব্যৱহাৰ আছিল।

স্বৰ্গদেৱ ৰুদ্রসিংহৰ দিনতে 'পাখোৱাজ' নামৰ বাদ্যবিধ অসমলৈ আহে। আহোমসকলৰ ৰাজত্ব কালতে সৰ্বভাৰতীয় উপাদানো অসমীয়া পৰিৱেশ্য কলাৰ মাজলৈ আগমন ঘটিছিল। ৰংঘৰৰ সন্মুখত থলুৱা গীত-মাতসমূহে ৰাজকীয় মৰ্যদা লাভ কৰিছিল আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিত সমন্বয় সাধন হৈছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৫ ঃ তলত উল্লেখ কৰা কোনবিধ বাদ্য যন্ত্র স্বৰ্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ দিনত অসমলৈ অনা হৈছিল—

(ক) চেতাৰ (খ) পাখোৱাজ (গ) তানপুৰা

.....

৮.৩.৫ অসমীয়া ভাষা সাহিত্য আৰু অন্যান্য দিশত অৱদান

আহোমসকল অসমলৈ অহাৰ পিছত নিজৰ ভাষা-সংস্কৃতিক থলুৱা ভাষা-সংস্কৃতিৰ লগত মিলাই দিছিল। তেওঁলোকৰ থলুৱা ভাষাটো আয়ত্ব কৰিবলৈ বহুবছৰ লাগিছিল। অসমীয়া ভাষাৰ শব্দমালাত টাই আহোম ভাষাৰ শব্দ যথেষ্ট পৰিমাণে থকা দেখা যায়। ষোড়শ শতিকামানৰ পৰাহে আহোমসকলে অসমীয়া ভাষাৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰি আহিছে। আহোমসকলৰ ৰাজত্বকালতেই অসমীয়া ভাষাই প্রতিষ্ঠা লাভ কৰে।

অসমীয়া সাহিত্যলৈ আহোমসকলৰ শ্রেষ্ঠ অৱদান হ'ল 'বুৰঞ্জী সাহিত্য'। ষোড়শ শতিকাৰ পৰা ঊনৈশ শতিকা পর্যন্ত আহোমসকলৰ আমোলত অসংখ্য বুৰঞ্জী ৰচিত হয়, যিবোৰৰ ঐতিহাসিক তথা সাহিত্যিক মূল্য অতুলনীয়। চিৰিং ফুকনৰ তত্ত্বাৱধানত বুৰঞ্জী লিখাৰ উপৰি আতন বুঢ়াগোহাঁই, কেন্দুগুৰীয়া বৰপাত্র গোহাঞি, ৰামচন্দ্র বৰপাত্র গোহাঞি, নুমলী বৰগোহাঁই, শ্রীনাথ দুৱৰা বৰবৰুৱা আদি উচ্চ পদস্থ বিষয়ায়ো বুৰঞ্জী ৰচনা কৰিছিল। আহোম যুগৰ বুৰঞ্জীসমূহৰ ভিতৰত *পুৰণি অসম বুৰঞ্জী, সুকুমাৰ মহন্তৰ ঘৰত পোৱা বুৰঞ্জী, দেওধাই বুৰঞ্জী, সাতসৰী অসম বুৰঞ্জী, চাংৰুং ফুকনৰ বুৰঞ্জী, কটকী বুৰঞ্জী, সত্রীয়া বুৰঞ্জী, বাঁহগৰীয়া বুৰঞ্জী, চকৰীফেটি বুৰঞ্জী* আদি বুৰঞ্জীৰ উপৰিও আৰু বহুতো বুৰঞ্জী অসংৰক্ষিত অৱস্থাত আছে।

আহোমসকলৰ সহায়তে অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ পৰিসৰ তথা পৰিধি বৃদ্ধি

হয়। তদুপৰি ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ পুথি, চৰিত সাহিত্য, জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ আৰু সংগীত-নৃত্য আদি বিষয়ক অনেক গ্ৰন্থ ৰচিত হয় আহোমসকলৰ আমোলতে। তাৰ ভিতৰত *পদ্মপুৰাণৰ জনকৰ আখ্যান, ব্ৰহ্মবৈৱৰ্ত পুৰাণ, গীত-গোবিন্দ, শঙ্খচূড় বধ, শকুন্তলা-কাব্য, কল্কিপুৰাণ, মাৰ্কেণ্ডেয়-চণ্ডী, উদ্যোগ-পৰ্ব, আনন্দ-লহৰী, কাম-কুমাৰ হৰণ, ধৰ্মপুৰাণ, হস্তিবিদ্যাৰ্ণৱ, ঘোঁৰা নিদান* আদি উল্লেখযোগ্য।

ভাষা-সাহিত্যৰ উপৰি অন্যান্য বিভিন্ন দিশত আহোমসকলৰ অৱদান আছে। আহোমৰ দিনতেই অসমত বেহা-বেপাৰৰ বিশেষ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। ঠায়ে ঠায়ে নানা হাট পতা হৈছিল। বস্তু কিনা-বেচাৰ বাবে বিনিময় প্ৰথা তথা কড়ি প্ৰচলন হৈ পিছলৈ মুদ্ৰাৰ ব্যৱহাৰ হয়। স্বৰ্গদেৱ জয়ধ্বজ সিংহৰ দিনত আঠচুকীয়াকৈ ৰূপৰ মোহৰ মৰা হৈছিল আৰু তেতিয়াৰ পৰাই ৰূপৰ মোহৰৰ প্ৰচলন হৈছিল।

আহোমসকলে নাৰীৰ মৰ্যদাক বিশেষভাৱে প্ৰাধান্য দিছিল। ৰাজসিংহাসনত উঠি ৰাজ্য শাসন কৰিছিল নাৰীয়ে। তদুপৰি অসবৰ্ণ বিবাহ আৰু বহু বিবাহৰো প্ৰচলন হৈছিল। সেই সময়তে কিছুমান নতুন উৎসৱ, পূজা-পাৰ্বন প্ৰচলন হ'বলৈ ধৰিছিল। দুৰ্গা পূজাৰো ব্যাপকভাৱে প্ৰচলন ঘটে। বিপদ-আপদ, অপায়-অমংগল দূৰ কৰিবলৈকে ঘৰুৱা তথা ৰাজহুৱাভাৱে অনেক পূজা-পাৰ্বন পাতিছিল। তাৰ ভিতৰত ধানৰ আগ অনা, লখিমী আদৰা, ন-খোৱা আদি উল্লেখযোগ্য যিবোৰ বৰ্তমানেও ধুমধামেৰে পতা হয়।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৬ ঃ ৰূপৰ মোহৰৰ প্ৰচলন কোনজনা আহোম স্বৰ্গদেৱৰ দিনৰ পৰা আৰম্ভ হৈছিল?

.....

.....

৮.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- এই অধ্যায়টি অধ্যয়নৰ পৰা আমি বৃহৎ অসমীয়া জাতি গঠনত আহোমসকলৰ অৱদানৰ বিষয়ে জানিব পাৰিলোঁ। ছশ বছৰীয়া আহোম ৰাজত্ব কালত অসমীয়া জাতিক উন্নতমানৰ কৰি গঢ় দিয়াত আহোমসকলৰ ভূমিকা উল্লেখযোগ্য।
- অসমীয়া ভাষাক সুপ্ৰতিষ্ঠিত কৰি সাহিত্য, সংগীত আদি দিশত নতুন মাত্ৰা দান কৰাৰ কথা তথা অসমৰ স্থাপত্য-ভাস্কৰ্যৰ দিশতো যে সৰহসংখ্যক দান আহোমসকলৰে এই কথাও এই

অধ্যায়টিৰ পৰা জানিব পৰা গ'ল।

- সমাজ এখনত প্রয়োজনীয় সমাজ ব্যৱস্থা, হাট-বজাৰ, খোৱা-পানী, উৎসৱ-পার্বণ আদি দিশত গুৰুত্ব প্রদান কৰি আহোমসকলে অসমীয়া সমাজৰ আমূল পৰিৱর্তন সাধন কৰে। এই অধ্যায়টিৰ পৰা এই কথা স্পষ্ট হ'ল যে আহোমসকলে অসমৰ থলুৱা খেল-ধেমালী, গীত-নৃত্যক ৰাজকীয় মর্যদা দান কৰি এইবোৰক প্রতিষ্ঠা কৰি গ'ল।
- অসমীয়া কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ পথাৰখন ব্যাপক কৰি তোলা আহোমসকলৰ উদাৰতাবাদৰ ফলস্বৰূপে ধর্ম, ভাষা-সাহিত্য, চিত্রকলা, খাদ্য-সম্ভাৰ, জীৱন-ধাৰণৰ প্রকৃতি, সাজ-পাৰ, আয়-অলংকাৰ, সামাজিক শৃংখলা আদি গঢ় লৈ উঠিছিল।
- আটাইতকৈ প্রয়োজনীয় কথাটো হ'ল আহোম ৰজাসকলে সকলো জাতি-উপজাতিৰ মাজত সমন্বয় তথা একতাৰ বীজ ৰোপণ কৰি গ'ল। সর্বাংগ সুন্দৰ তথা উন্নতশীল দেশ গঢ়িবলৈ আহোম ৰজাসকলে কৰা উন্নত চিন্তা-চর্চা তথা ফলসমূহৰ বিষয়ে আমি এই অধ্যায়টি অধ্যয়নৰ পৰা জানিব পাৰিলোঁ।

৮.৫ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্রন্থ ঃ

১) গগৈ, লীলা (১৯৯৪); *অসমৰ সংস্কৃতি;* ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

২) নেওগ, মহেশ্বৰ (২০০০); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্র প্রকাশ।

৩) নেওগ, হৰিপ্রসাদ আৰু গগৈ, লীলা (সংকলন আৰু সম্পাঃ) (১৯৮৯); *অসমীয়া সংস্কৃতি;* ডিব্রুগড় ঃ বনলতা।

৪) পাদুন, নাহেন্দ্র (১৯৯৩); *অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ জনজাতীয় ৰঙণি;* গুৱাহাটী ঃ লয়ার্ছ বুক ষ্টল।

৫) বৰবৰুৱা, হীতেশ্বৰ (১৯৮৫); *আহোমৰ দিন;* গুৱাহাটী ঃ অসম প্রকাশন পৰিষদ।

৬) বৰুৱা, সুখ (২০০৭); *আহোমসকলৰ উৎসৱ অনুষ্ঠান;* গুৱাহাটী ঃ কল্পতৰু প্রকাশন।

৭) বৰুৱা, ভীমকান্ত (১৯৯৯); *আহোমসকলৰ পৰম্পৰাগত উৎসৱ;* ডিব্রুগড় ঃ ষ্টুডেণ্টচ্ এম্পৰিয়াম।

৮) ৰাজকুমাৰ, সর্বানন্দ (১৯৮০); *ইতিহাসে সোঁৱৰা ছশটা বছৰ;* যোৰহাট ঃ অসম।

৯) ৰাজবংশী, পৰমানন্দ (সম্পা.), (২০০১); *অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতি;* গুৱাহাটী ঃ অসমীয়া বিভাগ, প্রাগ্জ্যোতিষ মহাবিদ্যালয়।